

LBRIS

We know
books

Dulcele meu lăstar de portocal

*Povestea unui băiețel care a descoperit
într-o zi ce e durerea...*

Traducere din limba portugheză
de Corina Nuțu

ENDORFICTION

 VELANT
CĂRȚI ÎNSEMNATE.

CUPRINS**PARTEA ÎNTÂI**

Descoperitorul de lucruri	13
Un oarecare portocal	24
Degetele slabe ale sărăciei	37
Păsărea, școala și floarea	62
Închisoarea are să-ți fie mormânt	80

PARTEA A DOUA

De-a liliacul	97
Cucerirea	107
Conversații ici și colo	119
Două cotonogeli de ținut minte	131
O rugămintă gingașă și neobișnuită	143
Strop cu strop se înfiripă duișia	161
Trenul de Mangaratiba	169
Atât de mulți sunt copacii bătrâni	186
Mărturisirea finală	188

LBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI

**UNEORI DE CRĂCIUN
SE NAȘTE PRUNCUL DRĂCUȘOR**

Capitolul întâi

Descoperitorul de lucruri

Mergeam pe stradă ținându-ne de mână, fără nicio grabă. Totoca mă învăța despre viață. Și eu eram tare bucuros că fratele meu mai mare mă lua de mână și mă învăța lucruri. Dar mă învăța lucruri în afara casei. Pentru că acasă învățam descoperind de unul singur și făcând de unul singur, făceam greșit, și când făceam greșit până la urmă luam întotdeauna câteva palme. Până de curând nu mă bătea nimeni. Dar pe urmă au descoperit unele lucruri și acum toți spuneau mereu că sunt un drac, că sunt un împielit, o mătă spălăcită și zbârlită. Nu voiam să aud de asta. Dacă n-aș fi fost pe stradă, aș fi început să cânt. Era frumos să cânti. Totoca mai știa să facă încă ceva pe lângă cântat: să fluiera. Dar mie, oricât de mult m-aș fi străduit să-l imit, nu-mi ieșea nimic. El m-a încurajat spunându-mi că asta era situația, că încă nu aveam gură bună pentru suflat. Dar, cum nu puteam să cânt pe dinafară, am început să cânt pe dinăuntru. Era ciudat, dar ajungea să fie tare plăcut. Și îmi aminteam de un cântec pe care-l cânta Mămica atunci când eram

mic de tot. Ea stătea lângă bazin, cu un batic legat pe cap ca să se ferească de soare. Avea un șorț prins în brâu și rămânea acolo ore în șir, cu mâinile în apă, prefăcând săpunul într-o mulțime de clăbuci. Apoi storcea rufele și se ducea la frânghia de uscat. Le prindea pe toate de frânghie și ridica suportul de bambus. Făcea exact la fel cu toate rufele. Spăla rufele la Doctorul Faulhaber ca să ajute cu cheltuielile casei. Mămica era înaltă, slabă, dar tare frumoasă. Avea pielea arămie și părul negru și drept. Când și-l lăsa desfăcut, îi ajungea până la talie. Dar cel mai frumos era când ea cânta și eu stăteam lângă ea învățând.

*Marinar, marinar,
Inima tu mi-ai frânt
Din vina ta, marinar
O să intru-n mormânt...*

*Valuri involburate
De nisip se loveau
A plecat marinarul
Pe care îl iubeam...*

*Dragostea de marinar
E-o dragoste de-un minut
Vaporul pleacă în larg
Și marinarul s-a dus...*

Valuri involburate...

Chiar și acum cântecul acela îmi provoca o tristețe pe care n-o înțelegeam.

Totoca mi-a tras un ghiont. Mi-am venit în fire.

– Ce ai, Zezé?

– Nimic. Cântam.

– Cântai?

– Da.

– Atunci înseamnă că am început să surzesc.

Oare nu știa că poți să cânți pe dinăuntru? Am tăcut. Dacă nu știa, n-aveam să-l învăț eu.

Ajunseserăm aproape de șoseaua Rio – São Paulo.

Treceau de toate pe acolo: camioane, automobile, căruțe și biciclete.

– Fii atent, Zezé, e important. Întâi ne uităm bine. Ne uităm într-o parte și-n alta. Acum.

Am trecut strada în fugă.

– Ți-a fost frică?

Și încă cum, dar am clătinat din cap în semn că nu.

– O să traversăm iar împreună. Pe urmă vreau să văd dacă ai învățat.

Ne-am întors.

– Acum treci tu singur. Nu te teme, că ai început să te faci mărișor.

Inima a început să-mi bată mai repede.

– Acum. Hai.

Am rupt-o la goană, aproape fără să respir. Am așteptat un pic și el mi-a făcut semn să mă întorc.

– Pentru prima încercare, te-ai descurcat foarte bine. Dar ai uitat ceva. Trebuie să te uiți în amândouă părțile ca să vezi dacă vin mașini. N-o să fiu aici tot timpul ca să-ți fac semn. Mai exersăm la întoarcere. Acum, să mergem, că vreau să-ți arăt ceva.

M-a luat de mână și am pornit din nou, încetișor. Pe mine mă impresionase o discuție.

– Totoca.

– Ce-i?

– Vârsta rațiunii atârnă greu?

– Ce prostie mai e și asta?

– Mi-a spus Unchiu' Edmundo. A zis că sunt „precoce“ și că în curând o să ajung la vârsta rațiunii. Și cu nu simt diferența.

– Unchiu' Edmundo e un nătărău. Mereu îți bagă lucruri în cap.

– Nu e nătărău. E înțelept. Și când mă fac mare vreau să fiu și eu înțelept, și poet și să port papion. Într-o zi o să-mi fac un portret cu papion.

– De ce cu papion?

– Pentru că nimeni nu e poet fără papion. Când îmi arată Unchiu' Edmundo portrete de poeți în revistă, toți au papion.

– Zezé, nu mai crede tot ce-ți spune. Unchiu' Edmundo e cam țicnit. Cam mincinos.

– Înseamnă că e o jigodie?

– Vezi că ți-ai mai luat palme peste gură pentru că vorbești urât; Unchiu' Edmundo nu e așa ceva. Eu am zis țicnit. Cam nebun.

– Ai zis că e mincinos.

– N-are nicio legătură.

– Ba are. Zilele trecute Tăticu' vorbea cu domnu' Severino, ăla cu care joacă *escopa* și *manilha*¹, și-a zis așa despre domnu' Labonne: „jigodia aia bătrână minte de-n-gheață apele“... Și nu i-a tras nimeni palme peste gură.

– Oamenii mari pot să vorbească așa, nu-i nimic rău în asta.

Am făcut o pauză.

– Unchiu' Edmundo nu e... Ce-nseamnă de fapt țicnit, Totoca?

El și-a rotit degetul în dreptul tâmplei.

– Ba nu, nu e. E de treabă, mă învață lucruri și până acum nu mi-a tras decât o palmă, și nici aia n-a fost tare.

Totoca a tresărit.

– Ți-a tras o palmă? Când?

– Când nu mă potoleam și Glória m-a trimis acasă la Mamaia. El voia să citească ziarul și nu-și găsea ochelarii. I-a căutat, cătrănit rău. A întrebat-o pe Mamaia, și nimic. Au întors amândoi toată casa cu fundu-n sus. Atunci i-am zis că știu eu unde sunt și dacă-mi dă un bănuț să-mi cumpăr bile de sticlă, îi spun. El s-a căutat în buzunarul de la vestă și-a scos un bănuț: „Adu-i și o să ți-l dau“. M-am dus la coșul cu rufe murdare și i-am scos. Atunci m-a făcut cu ou și cu oțet. „Tu ai fost, pușlama!“ Mi-a tras o palmă la fund și mi-a luat bănuțul.

Totoca a răs.

– Te duci acolo ca să nu mănânci bătaie acasă și până la urmă mănânci bătaie acolo. Hai mai repede, că altfel nu mai ajungem.

Eu mă tot gândeam la Unchiu' Edmundo.

– Totoca, copiii sunt pensionari?

– Ce?

– Unchiu' Edmundo nu face nimic, dar primește bani. Nu muncește și Primăria îl plătește în fiecare lună.

– Și ce-i cu asta?

– Copiii nu fac nimic, mănâncă, dorm și primesc bani de la părinți.

– Pensionar înseamnă altceva, Zezé. Pensionari sunt ăia care-au muncit mult, le-a albit părul și merg încet-încet ca Unchiu' Edmundo. Dar să nu ne mai gândim la lucruri complicate. Dacă-ți place să înveți de la el, bine. Dar cu mine nu merge așa. Fii la fel ca toți ceilalți copii. Din partea mea, poți să vorbești și urât, dar nu-ți mai umple căpșorul cu lucruri complicate. Altfel nu mai ies cu tine.

M-am cam îmbufnat și n-am mai vrut să vorbesc. N-aveam chef nici să cânt. Pasărea mea care cânta pe dinăuntru a zburat departe.

¹ Jocuri de cărți jucate în Brazilia. (N. tr.)

Ne-am oprit și Totoca mi-a arătat casa.

– E chiar acolo. Îți place?

Era o casă obișnuită. Albă cu ferestre albastre. Închisă și tăcută de tot.

– Îmi place. Dar de ce trebuie să ne mutăm aici?

– E bine să ne mutăm tot timpul.

Am rămas privind prin gard la un arbore de mango aflat de o parte și la un tamarin aflat de partea cealaltă.

– Tu, care vrei să le știi pe toate, n-ai bănuțat nimic despre drama care se petrece acasă. Tăticu' e șomer, nu-i așa? Sunt mai mult de șase luni de când s-a certat cu Mister Scottfield și l-au dat afară. N-ai văzut că Lalá a început să lucreze la Fabrică? Nu știi că Mămica se duce să lucreze la oraș, la Moara Engleză? Păi da, nătăflețule. Ei fac toate astea ca să strângem ceva bani și să plătim chiria casei ăsteia noi. La cealaltă, Tăticu' e în urmă cu chiria de opt luni bune. Ești prea mic ca să știi de lucrurile astea triste. Dar până la urmă și eu o să trebuiască să ajut la liturghie ca să aduc bani acasă.

A rămas tăcut o vreme.

– Totoca, o să le-aducă aici pe pantera neagră și pe cele două leoaice?

– Sigur că le aduc. Și sclavul ăsta aici de față o să trebuiască să demonteze cotețul.

M-a privit cu o oarecare duioșie și părere de rău.

– Eu o să desfac grădina zoologică și o s-o asamblez la loc aici.

M-am simțit ușurat. Pentru că altfel ar fi trebuit să inventez ceva nou ca să mă joc cu frățiorul meu mai mic: Luís.

– Bine, ai văzut că sunt prietenul tău, Zezé. Acum, ce te costă să-mi spui cum ai reușit „aia“?...

– Jur, Totoca, nu știu. Chiar nu știu.

– Mînți. Te-a învățat careva.

– N-am învățat nimic. Nu mi-a arătat nimeni. Poate doar dracu', despre care zice Jandira că e nașu-meu, să mă fi învățat în somn.

Totoca era perplex. La început îmi dăduse și castane în cap ca să-i spun. Dar nici eu nu mă pricepeam să explic.

– Nimeni nu învață singur lucrurile astea.

Dar rămânea în continuare nedumerit, fiindcă într-adevăr nimeni nu văzuse pe cineva învățându-mă ceva. Era un mister.

Mi-am amintit de ceva ce se întâmplase cu o săptămână înainte. Toată familia a rămas mască. A început când m-am așezat lângă Unchiu' Edmundo, care citea ziarul, acasă la Mamaia.

– Nene Edmundo.

– Ce-i, băiete?

Și-a împins ochelarii pe vârful nasului, așa cum fac toți oamenii mari și bătrâni.

– Când ai învățat dumneata să citești?

– Pe la vreo șase, șapte ani.

– Și poate cineva să citească la cinci ani?

– Poate, poate. Dar nimănui nu-i place, pentru că sunt încă foarte mici copiii.

– Cum ai învățat să citești?

– La fel ca toată lumea, cu Abecedarul. Am luat-o cu B și cu A: BA.

– Toată lumea trebuie să facă așa?

– Din câte știu eu, da.

– Chiar toată lumea?

M-a privit intrigat.

– Ascultă, Zezé, toată lumea trebuie să facă asta. Acum lasă-mă să termin de citit. Vezi dacă sunt fructe de guava în fundul grădinii.

Și-a pus ochelarii la loc și a încercat să se concentreze asupra cititului. Dar eu nu m-am mișcat de la locul meu.